

1. UVOD

Mrežne stranice muzeja i drugih baštinskih (ili memo-rijskih) ustanova postale su primarno sučelje prema korisnicima. Komunikacija većine hrvatskih muzeja s korisnicima jednosmjerna je - nude im se servisne informacije o muzeju, povijesti ustanove, stalnom postavu, povremenim izložbama i događanjima, izdanjima, odjelima i djelatnicima, a samo malobrojni muzeji omogućuju online pristup zbirkama.

Gdje je onda tu prostor za Web 2.0 o kojemu se mnogo priča¹, ali bez većih rezultata, a kamoli kreativnosti, a da o semantičkom webu ili Webu 3.0 i ne govorimo. Za one malobrojne koji žele s razine 1.0 prijeći na razinu 2.0 priča završava ako se mogu pohvaliti da su na Facebooku, dok za velik broj hrvatskih muzeja još uvijek nije počelo doba Weba 1.0.

Slično se možemo zapitati: folksonomija ili društveno označavanje, da ili ne?

Da, ali nakon taksonomije, sređene primarne dokumentacije i registracije zbirke te nakon omogućivanja online pristupa zbirkama. Još uvijek ne postoji jedinstveni nacionalni ulaz (*one stop shop*) u sve baštinske ustanove i online baštinske sadržaje (primjerice, u digitalne zbirke ili virtualne izložbe, bez obzira na to kojoj baštinskoj ustanovi pripadaju). Ne postoji jedinstveni nacionalni online registar svih baštinskih ustanova iz kojega bi se poveznicama moglo pristupiti ustanovama koje imaju mrežne stranice.² Da, dobro je biti zastupljen na društvenim mrežama ondje gdje su korisnici, ali zašto ne i na službenim stranicama županija, gradova, općina, turističkih zajednica, matičnih ustanova itd.?

U radu se prikazuje dio rezultata istraživanja koje je trebalo pokazati kako se hrvatski muzeji koriste internetom i Webom 2.0 te koliko su prisutni na službenim stranicama navedenih institucija.³ Također će se usporediti muzejska zajednica s druge dvije temeljne baštinske zajednice - državnim arhivima i narodnim knjižnicama.

2. WEB 2.0 I USPON DRUŠTVENIH MREŽA

Određnice Weba 2.0 opisao je Tim O'Reilly 2005. g.⁴ U okruženju Weba 2.0 velik broj korisnika stvara sadržaje primjenom stalno rastućeg broja različitih alata kao što

su wiki, blog i servisi društvenih mreža, gradeći "kulturu otvorenosti" i dijeljenja sadržaja na "mreži kao suradničkoj platformi". Web 2.0 mijenja paradigmu jednosmjernu komunikacije koja karakterizira Web 1.0, u kojemu manji broj stvaratelja sadržaja uz pomoć autorskih alata (primarno za kreiranje HTML dokumenata) i sustava za održavanje sadržaja (CMS - Content Management System), uz odgovarajuću uredničku kontrolu kvalitete, publicira sadržaje za krajnje korisnike kao pasivne konzumente. Web 2.0 ima prednosti, ali i mana u smislu autentičnosti i kvalitete objavljenih sadržaja.⁵ Bilo kako bilo, muzeji su u svijetu, a u manjem opsegu i u nas, prihvatili servise Weba 2.0, pa se na međunarodnim konferencijama prezentira sve više radova s tog područja⁶, a muzej koji primjenjuje filozofiju Weba 2.0 kako bi postao vitalniji i povezaniji sa zajednicom dobio je, dakako, i novi naziv - muzej 2.0 (to bi bila online inačica muzeja najbliža konceptu Rivièreova ekomuzeja).

Razvoj društvenih mreža počinje početkom 21. st.: Wikipedia nastaje 2001., blogosfera 2002., Mark Zuckerberg osniva Facebook 2004., Chad Hurley, Steve Chen i Jawed Karim pokreću YouTube 2005. g. itd. Prema Alexi, društvene su mreže među najposjećenijim mrežnim stranicama u svijetu: Facebook zauzima drugo mjesto, YouTube treće, Blogger sedmo, Wikipedia osmo, a Twitter deseto mjesto na ljestvici posjećenosti.⁷ U Hrvatskoj je situacija slična: Facebook je na drugome mjestu, YouTube na četvrtome, a Wikipedia na osmome.⁸ Dakako, u oba primjera Google je na prvome mjestu.

3. HRVATSKE BAŠTINSKE USTANOVE NA INTERNETU

Početak drugog desetljeća 21. st. dio hrvatskih baštinskih ustanova dočekao je na internetu. Veći dio njih nije izašao izvan vlastitih zidova. Tablica 1⁹ daje usporedni pregled zastupljenosti hrvatskih baštinskih ustanova na internetu s vlastitim mrežnim stranicama te, putem poveznica, na nacionalnom portalu (www.kultura.hr), matičnim portalima (www.arhiv.hr, www.knjiznica.hr, www.mdc.hr), službenim stranicama tijela lokalne uprave¹⁰ te turističkih zajednica.¹¹

Kao što je iz tablice razvidno, narodne knjižnice i muzeji podjednako su zastupljeni s vlastitim mrežnim stranicama, dok su državni arhivi u tom smislu bolje pozicionira-

1 Jedanaesti seminar *Arhivi, knjižnice, muzeji* bavio se temom *weba, weba i weba*, s posebnim naglaskom na Web 2.0 te je održana i radionica o temi AKM-a 2.0. Dunsire, Gordon; Tomislav Ivanjko. AKM 2.0: *Suradnja i dijeljenje kao središnji koncepti u Webu 2.0 i Knjižnici 2.0*. // 11. seminar *Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture* / uređila Mirna Willer. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008., str. 201-202.

2 Nacionalni portal www.kultura.hr pojavio se kasno, tek 2008. g., i još uvijek nije ulazna točka u sve baštinske ustanove.

Portal narodnih knjižnica postavljeno je godinu dana prije toga, ali se u posljednje vrijeme ne ažurira novim podacima o knjižnicama, niti podacima o novootvorenim knjižnicama. Culturenet - web centar hrvatske kulture također ne služi kao *one stop shop*. Najvažniji je i najsveobuhvatniji portal Muzejskoga dokumentacijskog centra (ujedno i najstariji, aktivan od 1997. g.), koji pruža snažnu potporu hrvatskoj muzejskoj zajednici i omogućuje kvalitetna istraživanja svima koji žele dati doprinos razvoju hrvatske muzeologije.

3 Autoričina osobna baza podataka *Hrvatska baština na internetu*, koja se od kraja 2009. g. kontinuirano razvija i ažurira s ciljem "kartografiranja" i inventiranja cjelokupne hrvatske baštinske domene na internetu.

4 O'Reilly, Tim. *What Is Web 2.0?*, 2005. [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.oreillynet.com/pub/a/oreilly/tim/news/2005/09/30/what-is-web-2.0.html>

5 O tome vidjeti hvaljenu, ali i osporavanu knjigu *Kult amatera* Andrewa Keena, *insidera* i samoizopćenika iz Silicijske doline, koji je sjajno i duhovito opisao drugu stranu revolucije Weba 2.0, razotkrivajući sve njegove slabosti i mane kao što su površnost, neinformiranost, glupost, samodopadnost, nepismenost, neobrazovanost itd.

Tablica 1. Statistički pregled prisutnosti hrvatskih baštinskih ustanova na internetu

	Državni arhivi		Narodne knjižnice		Muzeji	
Vlastita mrežna stranica	13	68,4%	62	29,4%	93	29,2%
Na matičnom portalu	www.arhiv.hr		www.knjiznica.hr		www.mdc.hr	
	19	100,0%	189	89,6%	261	81,8%
Na portalu www.kultura.hr	10	52,6%	12	5,7%	28	8,8%
Na službenoj stranici grada/općine	7	36,8%	164	77,7%	191	59,9%
Na službenoj stranici županije	1	5,3%	20	9,5%	63	19,7%
Na službenoj stranici turističke zajednice	5	26,3%	34	16,1%	239	74,9%
Broj ustanova u Sudskom registru RH	19	100,0%	174	82,5%	111	34,8%
Broj ustanova u osobnoj bazi podataka ¹²	19	100,0%	211	100,0%	319	100,0%

ni. Također vidimo da baštinske ustanove nisu dovoljno dostupne s matičnih portala i službenih stranica županija, gradova, općina i turističkih zajednica. Nacionalni portal www.kultura.hr, kao glavna ulazna točka u hrvatsku kulturnu baštinu, trebao bi u tome prednjačiti i poradi na uključivanju svih ustanova u svoj registar.

4. HRVATSKI MUZEJI NA INTERNETU I WEB 2.0

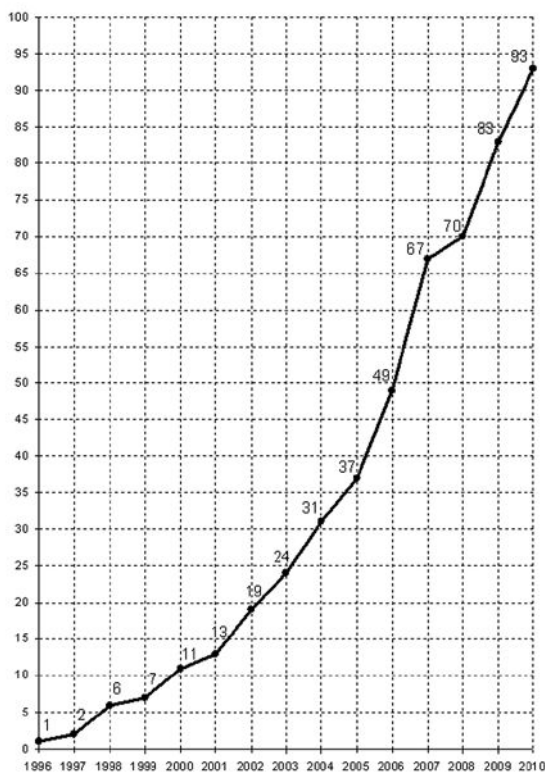
Hrvatski muzeji započeli su svoj put na internet preko portala Muzejskoga dokumentacijskog centra, u sklopu projekta *Muzeji Hrvatske na internetu*¹³. Prva istraživanja hrvatskih muzejskih mrežnih stranica objavili smo 2010. g.¹⁴ Danas je situacija s vlastitim mrežnim stranicama muzeja donekle poboljšana. Njihov trend rasta prikazan

je grafikonom 1. Kao što je iz grafičkog prikaza razvidno, do 2000. g. samostalne su muzejske mrežne stranice u Hrvatskoj bile malobrojne, a najveći se porast bilježi od 2005. g. Tablica 2. daje pregled broja vlastitih mrežnih stranica prema statusu muzeja. Ono što zabrinjava jest činjenica da još uvijek znatan broj registriranih, samostalnih muzeja¹⁵ nema vlastitu mrežnu stranicu - 41 od 111 muzejskih ustanova. Dakle, 37% registriranih, samostalnih muzeja nije stiglo na razinu 1.0.

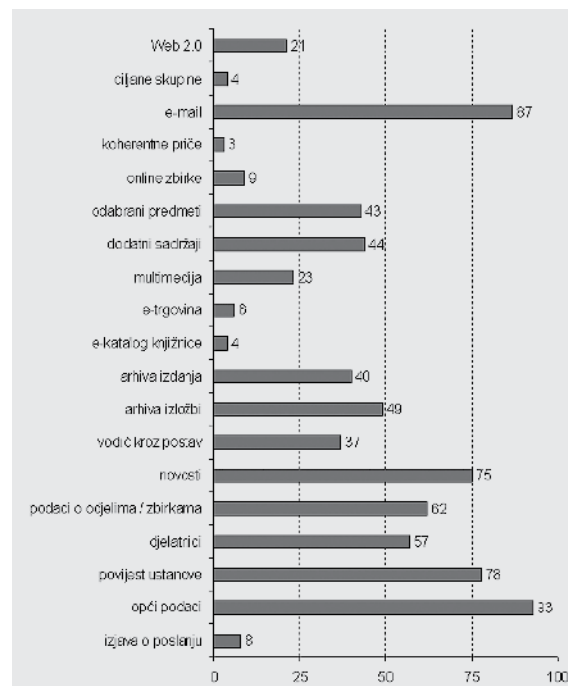
Većina hrvatskih muzeja koji imaju vlastite mrežne stranice koristi se webom kao muzejskom brošurou, a umjesto kreativnog pisanja u žanru hiperteksta, prevladava stil pisanja kakvim se služe u tiskovinama - presavicima ili katalogima izložaba. Ponuda sadržaja prikazana je grafikonom 2.

Kao što je iz grafičkog prikaza razvidno, prevladava standardna ponuda: opći podaci, povijest ustanove,

Grafikon 1. Trend rasta vlastitih mrežnih stranica muzeja u Hrvatskoj

Grafikon 2. Tipologija sadržaja vlastitih mrežnih stranica hrvatskih muzeja

6 Vidjeti online bibliografiju konferencije *Museums and the Web*. Pod ključnom riječi Web 2.0 nalazimo 47 radova [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://conference.archimuse.com/biblio/conference/mw>.

7 Top Sites [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.alexa.com/topsites/global>.

8 Top Sites in Croatia [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.alexa.com/topsites/countries/HR>.

9 Svi su podaci validni s datumom 17. siječnja 2011. g.

10 Sve županije (20) imaju vlastite mrežne stranice. Od 127 gradova njih 126 ili 99,2% ima vlastitu mrežnu stranicu, a od 429 općina njih 355 ili 82,8% samostalno je zastupljeno na webu.

11 Od 343 turističke zajednice - nacionalne (1), županijskih (20), regionalnih (5), gradskih (124), općinskih (170) i mjesnih (23) - njih 239 ili 69,7% ima vlastitu mrežnu stranicu.

Samostalni muzej	Muzej u sastavu muzeja	Muzej u sastavu pučkog otvorenog učilišta	Muzej u sastavu udruge	Muzejska zbirka u sastavu knjižnice	Muzej u sastavu HAZU	Privatni muzej
70	7	3	3	1	1	8

Tablica 2. Pregled broja vlastitih mrežnih stranica prema statusu muzeja

Servisi Weba 2.0	Blog	Društvena mreža	Društveno označavanje	RSS
Broj državnih arhiva	0 (0,0%)	1 (7,7%)	0 (0,0%)	3 (23,1%)
Broj narodnih knjižnica	4 (6,5%)	15 (24,2%)	0 (0,0%)	21 (33,9%)
Broj muzeja	2 (2,2%)	7 (7,5%)	1 (1,1%)	16 (17,2%)

Tablica 3. Pregled servisa Weba 2.0 na vlastitim mrežnim stranicama AKM zajednice

12 Isto kao 3.

13 Arhiva projekta *Muzeji Hrvatske na internetu 1996.-2008.* [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.mdc.hr/hr/muzeji-u-hrvatskoj/muzeji-hrvatske-na-internetu/>.

14 Šojat-Bikić, Maja. Hrvatski muzeji u digitalnoj domeni: izvori za društvo znanja? // *Anali za povijest odgoja*. Vol. 8 (2009.). Zagreb: Hrvatski školski muzej, str. 179-198.

15 Sudski registar trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <https://sudreg.pravosuđe.hr/Sudreg/index.jsp>.

16 Galerija Galženica, Velika Gorica [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.galerijagalzenica.info>.

17 Klaudio Štefančić, iz elektroničke pošte upućene autorici 5. studenoga 2009. g.

18 *Muzej informatike i informatičke tehnologije Peek&Poke, Rijeka* [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.peakpoke.hr/>.

19 U svome poznatom i često citiranom eseju iz 1997. g. Peter Walsh lucidno najavljuje kako će web promijeniti službeni, "autoritarni ton" muzeja u ljubazniji, nježniji, zanimljiviji, inspirativniji i manje pompozan ton obraćanja korisnicima. Walsh, Peter. *The Web and the Unassailable Voice*. // *Museums in a Digital Age* / edited by Ross Parry. London: Routledge, 2010., str. 235.

20 Zbirka tradicionalnih afričkih umjetnina Drage Muvrina [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.muvrin.mdc.hr/>.

21 Pojam *virtualna zajednica* pripisuje se Howardu Rheingoldu, koji je napisao knjigu pod istim naslovom. Vidjeti: Rheingold, Howard. *The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier*. Reading, MA: Addison-Wesley, 1993. [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.rheingold.com/vc/book/intro.html>.

22 Matejčić, Barbara. Muzej zaboravljenih uspomena. // *Vjesnik*, god. VIII., br. 2265, 30. studenoga 2005., str. 26.

23 Matejčić, Barbara. S bivšim ljubavima u kontejner. // *Nedjeljni*

novosti, nekoliko odabranih muzejskih predmeta itd. Dodatni sadržaji obuhvaćaju biografije znamenitih ljudi, lokalnu povijest, digitalizirana izdanja, članke i sl. Komunikacija baštine (online zbirke i koherentne priče) još je u početnoj razvojnoj fazi. Ako baštinske ustanove ne budu same popularizirale baštinu o kojoj se brinu, dovest će se u situaciju da će korisnici takve sadržaje (možda upitne vrijednosti) pronalaziti na društvenim mrežama.

Glede korištenja servisa Weba 2.0, situacija predočena tablicom 3., u kojoj je uspoređeno korištenje Webom 2.0 u hrvatskoj AKM zajednici (državni arhivi, narodne knjižnice, muzeji).

Kao što je iz tablice 3. razvidno, narodne su knjižnice najzastupljenije na društvenim mrežama. Postoji još mnogo prostora da se AKM zajednica uključi u trendove Weba 2.0. U muzejskoj zajednici te trendove najuspješnije prate Galerija Galženica i Muzej informatike i informatičke tehnologije Peek&Poke.

Galerija Galženica pri Pučkome otvorenom učilištu Velika Gorica¹⁶ prva se među muzejsko-galerijskim ustanovama u Hrvatskoj počela koristiti servisima Weba 2.0 kao što su Flickr ili Delicious. Također, prvi su u muzejskoj zajednici primijenili folksonomijski pristup kategorizaciji sadržaja mrežne stranice (tzv. *tagiranje* ili društveno označavanje), što omogućuje njezino lakše pretraživanje, te primijenili licenciju *Creative Commons*, što znači da su sav sadržaj mrežne stranice, uključujući i digitaliziranu zbirku, ponudili javnosti za slobodnu upotrebu bez klasične zaštite autorskih prava (zabrane).¹⁷ Galerija moderira kolaborativni blog o pripremi izložaba. Prema tome, može se reći kako je Galerija Galženica rijedak primjer hrvatske muzejske ustanove koja se na kreativan način koristi potencijalima Weba 2.0.

Kao drugi dobar primjer aktivnosti na Webu 2.0 može se navesti Muzej informatike i informatičke tehnologije Peek&Poke u Rijeci, koji također moderira forum korisnika.¹⁸

Hrvatski muzeji ne pozivaju korisnike da podijele svoje ideje ili znanja o baštini s muzejskim osobljem i širom zajednicom. Jedini hrvatski primjer, u suprotnosti s Walshovim "autoritarnim tonom"¹⁹, u kojemu se korisnici pozivaju da se jave elektroničkom poštom ako imaju

drugačija ili dodatna znanja o muzejskom predmetu, nalazimo na mrežnoj stranici Zbirke tradicionalnih afričkih umjetnina Drage Muvrina²⁰, pete po redu digitalne zbirke projekta *Donacije gradu Zagrebu online* (voditeljica i koordinatorica projekta Višnja Zgaga). Zbirka je postavljena na web u drugoj polovici 2010. godine. Dakle, znanje može postojati i negdje drugdje, izvan muzeja.

5. HRVATSKI PRIMJERI VIRTUALNIH ZAJEDNICA NA PODRUČJU STVARANJA I ČUVANJA KOLEKTIVNE MEMORIJE

Malobrojne primjere hrvatskih virtualnih zajednica²¹ koje čuvaju i populariziraju baštinu nalazimo izvan institucionalizirane baštinske zajednice. Pokreću ih kreativni pojedinci koji osnivaju udruge radi očuvanja i prezentacije materijalne i nematerijalne baštine te radi okupljanja virtualnih zajednica oko zajedničkih interesa i tema. Virtualne zajednice koje na najbolji način čuvaju vlastitu memoriju i identitet približavaju se Rivièreovoj definiciji ekomuzeja.

5.1. Skarabej - online muzej odbačenih i zaboravljenih fotografija, 2005.

Skarabej je projekt Antona Petrovića i Tamare Ražov kojim se žele sačuvati stare fotografije iz obiteljskih albuma ili odbačene fotografije, pronađene na tržnicama, tavanima, u podrumima ili na otpadu. Posebnost online muzeja jest u tome što u izložbi mogu sudjelovati svi. "Posjetitelji Skarabeja su pozvani da šalju fotografije koje se potom svrstavaju u neku od galerija: grupne, nas dvoje, lica, pojedinačne, vjenčanja, pa čak i sprovodi. Svaku fotografiju prati informacija o tome gdje je nađena, tko ju je našao i obiteljsko prezime, ako je poznato..."²² Projekt je naišao na izvrstan odjek među posjetiteljima, pogotovo onima koji su u Domovinskom ratu ostali bez ijedne uspomene zabilježene fotografskim aparatom. Broj jedinica građe: 3 930 (u porastu); jezici: hrvatski, engleski; pretraživanje: kategorije, sličice. Mrežna adresa: <http://www.skarabej.com/>.

5.2. Muzej prekinutih veza, 2006.

Muzej prekinutih veza, autorski projekt Dražena Grubišića i Olinke Vištice, skuplja materijalne ostatke prekinutih veza (predmete, pisma, fotografije), kao i nematerijalne

(emotivnu povijest, SMS-ove, elektroničku poštu, sjećanja) te omogućuje registriranim online korisnicima stvaranje kolektivne emotivne povijesti pohranom svega što ih podsjeća na prekinutu vezu. Virtualni muzej četiri je godine prethodio stalnom postavu muzeja koji je otvoren 5. listopada 2010. na Gornjem gradu u Zagrebu. "U njemu svatko može zakupiti svoj dio web memorije i u njega pod vlastitim imenom pohraniti sve što nosi zajednički nazivnik nekadašnje veze. Za sve kojima je sjećanje na neuspjelu vezu još bolno, postoji mogućnost da sami sebi 'zaključaju', odnosno zabrane pristup 'okidačima sjećanja' na tri, šest mjeseci ili koliko već oporavak traje. Kasnije, kad vrijeme učini svoje, imat će sačuvane uspomene. Također se može ostalim posjetiteljima zabraniti pristup nekim od 'dokaza' ljubavi. Ostatak je slobodan za razgledavanje..."²³ Broj jedinica građe: 1 403; jezici: hrvatski, engleski; pretraživanje: popis, puni tekst. Mrežna adresa: http://www.brokenships.com/index_xx.php.

5.3. Virtualni zavičajni muzej Trnsko, 2008.

Virtualni zavičajni muzej Trnsko osnovali su građani okupljeni u udrugu "Živim u Trnskom" s ciljem prikupljanja i sređivanja sadržaja s područja osobne i zajedničke memorije stanovnika Trnskoga kako bi se sastavila cjelovita kvartovska povijest. Prikupljaju se i izlažu svi predmeti koji se mogu digitalizirati - fotografije, zvučni zapisi i videozapisi, tekstovi, osobna svjedočenja i dokumenti. Virtualni muzej sadržava osobne i tematske arhive u koje svi stanovnici Trnskog mogu dodavati sadržaje uz mogućnost društvenog komentiranja. Taj kvartovski odgovor tehnologiji pokazuje nove paradigme prezentiranja lokalne povijesti koje gradski i zavičajni muzeji u Hrvatskoj još uvijek nisu prihvatili. Broj jedinica građe: 579 (u porastu); jezici: hrvatski; pretraživanje: kategorije, popis, puni tekst. Mrežna adresa: <http://trnsko.net/trnsko/>.

5.4. Očuvanje vlašskog i žejanskog jezika, 2010.

Projekt *Očuvanje vlašskog ili žejanskog jezika* pokrenula je dr. sc. Zvezdana Vrzić 2005. g. "Ona već dvadesetak godina živi u Americi - trenutno predaje na New York Universityju, a na istraživanje ju je motiviralo djetinjstvo, priče njene bake na vlaškom."²⁴ U New Yorku živi oko 400 izvornih govornika tog jezika. Procjenjuje se da u selima Istre živi oko 150 izvornih govornika. Mrežna stranica projekta otvorena je kako bi se vlaški ili žejanski (tzv. istrorumunjski) jezik predstavio široj publici, a dio je nastojanja da se taj ugroženi jezik sveobuhvatno dokumentira. Godine 2007. projekt je proširen kako bi obuhvatio Hrvatsku, što je ostvareno suradnjom Udruge za istraživanje i dokumentiranje jezika i kulture Istre i Kvarnera "Tragovi" te Etnografskog muzeja Istre. Iste je godine istrorumunjski govor uvršten u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske.²⁵ Autentični zapisi o načinu života, povijesti mjesta i znanju pohranjenu u jeziku i prenošenu njime - riječima izvornih govornika - virtualno povezuju članove raseljene zajednice u očuvanju i doku-

mentiranju njihova jezika, povijesti i kulture te u edukaciji, prikupljanju i digitalizaciji građe bitne za jezik i zajednicu. Digitalna zbirka obuhvaća tekstualne, fotografske i zvučne zapise te videozapise, a organizirana je u četiri tematske cjeline: *Glasovi zajednice, Nauči, Resursi i biblioteke, Sudjeluj i komuniciraj*. Broj jedinica građe: 388 (u porastu); jezici: hrvatski, engleski; pretraživanje: kategorije, popis, puni tekst. Mrežna adresa: <http://www.vlaski-zejanski.com>.

5.5. Lekcija muzejima

Što muzeji mogu naučiti iz navedena četiri primjera? Mnogo toga, ali istaknimo samo najbitnije:

- sve počinje od dobre ideje
- dobar koncept temelji se na dobroj ideji
- dobar projekt ima dobar plan i vodstvo
- nije sve u novcu
- ekran nije papir
- sve ostalo stvar je talenta i kreacije.

6. ZAKLJUČAK

Muzeji trebaju biti ondje gdje su korisnici: na Bloggeru, Facebooku, Flickru, MySpaceu, Twitteru, Wikipediji, YouTubeu itd. Zaista, zašto ne promovirati muzej, izložbe ili događanja na YouTubeu, primjerice, na način kako to radi Victoria and Albert Museum.²⁶ Hrvatski muzeji nedovoljno se koriste prostorom Weba 2.0 iako bi na taj način mogli promovirati poslanje muzeja i privući više stvarnih posjetitelja na svoje izložbe.²⁷ Pohvalno je da je *Noć muzeja* 2011. na Facebooku.²⁸ Pitanje glasi: a što nakon *Noći muzeja*? Hoće li tko analizirati i statistički obraditi rezultate istraživanja o tome što takva akcija donosi muzejima nakon što prođe? Možda bolju posjećenost tijekom godine?²⁹ Kvalitetniju percepciju među širom publikom? Što muzeji zapravo očekuju od društvenih mreža i servisa Weba 2.0? Što očekuju od Weba 1.0? Jesu li izlazak na web shvatili kao jednokratni izlet ili su viziju online muzeja ugradili u svoju dugoročnu strategiju razvoja? To su pitanja koja očekuju odgovore.

Primljeno: travanj 2011.

LITERATURA I IZVORI

1. Alexa – the Web Information Company [citirano: 2011-01-17] Dostupno na: <http://www.alexacom.com>.
2. Arhiva projekta *Muzeji Hrvatske na internetu* 1996.-2008. [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.mdc.hr/hr/muzeji-u-hrvatskoj/muzeji-hrvatske-na-internetu/>.
3. Culturenet – web centar hrvatske kulture [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.culturenet.hr/>.
4. Dunsire, Gordon; Tomislav Ivanjko. AKM 2.0: Suradnja i dijeljenje kao središnji koncepti u Webu 2.0 i Knjižnici 2.0. // 11. seminar *Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture* / uredila Mirna Willer. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008., str. 201-202.

Vjesnik, god. IX., br. 2384, 22. i 23. travnja 2006., str. 63.

24 Radić. I. Istrorumunjski na ponos Žejana i Šušnjevice. // *Glas Istre*, 13. srpnja 2009. [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.glasistre.hr/kultura/vijest/84998>.

25 Lista zaštićenih nematerijalnih kulturnih dobara [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=3650>.

26 http://www.youtube.com/results?search_query=v%26a+museum&q=1.

27 Jedan je od malobrojnih primjera videouradaka o izložbi *Mister Morgen - Ivo Robić Muzeja grada Zagreba* (2007.). Postavio korisnik vinylaewo, pregledano 2 133 puta [citirano: 2011-01-15]. Dostupno na: <http://www.youtube.com/watch?v=a8gaha9ILH0>.

28 Noć muzeja 2011. [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.facebook.com/pages/Noć-muzeja-2011/182774465072850>.

29 Prema izjavama nekih ravnatelja muzeja u javnim medijima, u *Noći muzeja* ostvari se otprilike petina godišnjeg broja posjeta.

5. Keene, Andrew. *Kult amatera*. Zaprješić: Fraktura, 2010.
6. Lista zaštićenih nematerijalnih kulturnih dobara [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=3650>.
7. Matejčić, Barbara. Muzej zaboravljenih uspomena. // *Vjesnik*, god. VIII., br. 2265, 30. studenoga 2005., str. 26-27.
8. Matejčić, Barbara. S bivšim ljubavima u kontejner. // *Nedjeljni Vjesnik*, god. IX., br. 2384, 22. i 23. travnja 2006., str. 62-63.
9. Museums and the Web [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.archimuse.com/conferences/mw.html>.
10. Muzejski dokumentacijski centar [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.mdc.hr>.
11. O'Reilly, Tim. What Is Web 2.0?, 2005. [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.oreillynet.com/pub/a/oreilly/tim/news/2005/09/30/what-is-web-20.html>.
12. Portal Hrvatska kulturna baština [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.kultura.hr>.
13. Portal narodnih knjižnica [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.knjiznica.hr>.
14. Radić, I. Istrorumunjski na ponos Žejana i Šušnjevice. // *Glas Istre*, 13. srpnja 2009. [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.glasistre.hr/kultura/vijest/84998>.
15. Rheingold, Howard. *The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier*. Reading, MA: Addison-Wesley, 1993. [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <http://www.rheingold.com/vc/book/intro.html>.
16. Sudski registar trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj [citirano: 2011-01-17]. Dostupno na: <https://sudreg.pravosudje.hr/Sudreg/index.jsp>.
17. Šojat-Bikić, Maja. Hrvatska baština na internetu, osobna baza podataka, 2009.
18. Šojat-Bikić, Maja. Hrvatski muzeji u digitalnoj domeni: izvori za društvo znanja? // *Anali za povijest odgoja*. Vol. 8 (2009.). Zagreb: Hrvatski školski muzej, str. 179-198.
19. Walsh, Peter. *The Web and the Unassailable Voice*. // *Museums in a Digital Age* / edited by Ross Parry. London: Routledge, 2010., str. 229-236.

WEB 2.0? YES, BUT AFTER WEB 1.0

The Web sites of museums and other heritage (or memory) institutions have become primarily an interface for users. The communication of most Croatian museums with their users is one-way – they provide service information about the museum, the history of the institution, the permanent exhibition, occasional exhibitions and events, publications, departments and staff, while just a few museums enable online access to the collections.

Where then is the space for that Web 2.0 that is talked of so much, although without any great results, let alone creativity, without even mentioning the semantic web or Web 3.0?

There is still no single national portal (one-stop-shop) to all heritage institutions or online heritage contents (for example, into digital collections or virtual exhibitions, irrespective of the heritage institution they belong to). There is no single national online register of all heritage institutions from which links will take the user to establishments that have Web sites.

The author has highlighted a few examples of good practice in the Croatian virtual community, which preserve and popularise the heritage, outside the institutionalised heritage community, launched and generated by creative individuals who have founded their associations for the sake of preserving and presenting the material and intangible heritage, and for the sake of gathering virtual communities around common interests and themes: Skarabej – online museum of discarded and forgotten photographs, 2005 (<http://www.skarabej.com>); Museum of Broken Relationships (http://www.brokenships.com/index_xx.php); Virtual local history museum of Trnsko, 2008 (<http://trnsko.net/trnsko/>); Preserving the Vlaski and Žejanski Language, 2010 (<http://vlaski-zejanski.com>).